

סידור חופה וקידושין במהלך ספירת העומר

מדי שנה מתעוררת מחדש השאלה מה המדיניות של הרבנים המסורתיים בסוגיה של סידור קידושין במהלך ספירת העומר. המנהג הרווח היום בארץ ישראל בקרב האשכנזים הוא לא לקיים חתונות בין חג הפסח לשבועות. זאת בעוד שהמנהג הרווח בקרב הספרדים ועדות המזרח הוא לא לקיים חתונות עד ל"ד בעומר, ומאותו יום ואילך מותר.¹ ועד ההלכה של כנסת הרבנים העולמית פסק כפי הבנתו את המסורת בתקופת הגאונים שמותר לערוך חופות מל"ג בעומר ואילך. בנוסף הוא קבע שאפילו לפני ל"ג בעומר מותר לסדר קידושין כל עוד שהחגיגות צנועות ואינן כוללות ריקודים, שירה ומוזיקה.² כמו כן קיימת בוועד ההלכה של כנה"ר העולמית סברה אחרת שעל פיה ניתן להתחתן במלוא השמחה כבר אחרי יום השואה, שחל בכ"ז בניסן.³ אולם לא ברור כמה רבנים אכן מיישמים זאת בפועל. לאור זאת נשאלת השאלה מה צריכה להיות המדיניות של כנסת הרבנים בארץ? מחד אנו מהווים חלק מהתנועה המסורתית העולמית, מאידך אנו חיים ופועלים בארץ ישראל.

ראשית כל ראוי להתייחס, ולו בקצרה, לסיבות להימנעות מחופות וממנהגי אבלות במהלך ספירת העומר. אומנם סברות שונות הוצעו לגבי מקור המנהגים⁴ אבל בתלמוד הבבלי הרקע ברור:

שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבדרום, ושנאה להם ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת. אמר רב חמא בר אבא, ואיתימא ר' חייא בר אבין: כולם מתו מיתה רעה. מאי היא? א"ר נחמן: אסכרה.⁵

יש חוקרים בני זמננו שקושרים בין מות תלמידי רבי עקיבא לבין השתתפותם במרד בר כוכבא. הם רואים את מגפת האסכרה והמוות בין פסח לשבועות כשימוש ספרותי בסמלים הנותנים פרשנות חינוכית למות התלמידים.⁶ חוקרים אחרים דוחים את הקשר הזה כלל וכלל.⁷ אם כן, קשה להוכיח באופן חד משמעי מה המקור למנהגי אבלות בספירת העומר.

¹ לסקירה קצרה של המנהגים השונים והשיטות השונות של כל העדות עיין בספרו של אליעזר מלמד, *פניני הלכה – זמנים*, בהוצאת מכון הר ברכה, ישראל תשס"ה, פרק ג', ע. 47 – 55. "כיוון שמדובר במנהג שנהגו ישראל בלא תקנה מפורשת של חכמים, ישנם הבדלי מנהגים בין העדות השונות." ע' 48 שם.

עיין גם במאמרו של David Feldman, "A Dvar Torah Suggested by Lag Ba'Omer" (*Proceedings of the Committee on Jewish Law and Standards of the Conservative Movement 1927-1970, Volume Three: Responsa*, David Golinkin ed. 1997, pp. 1206-1207).

פלדמן מתייחס לאי-בהירות בשיטות לספירת שלושים ושלושה ימים עד "פרוס העצרת" או ספירת שלושים ושלושה ימים של אבלות בכלל תוך כדי ספירת העומר.

² "Marriages During the Sefirah", PRA 1949, *Proceedings of the Committee on Jewish Law and Standards of the Conservative Movement 1927-1970, Volume Three: Responsa*, David Golinkin ed. 1997, p. 1196.

³ Isaac Klein, *A Guide to Jewish Religious Practice*, The Jewish Theological Seminary of America, NY, 1992, p.144.

⁴ עיין למשל ב-23-221, Lou H. Silberman, "The Sefirah Season: A Study in Folklore", *HUCA* 22, 1949, pp.221-23.

⁵ יבמות סב ע"ב

⁶ עיין למשל במאמרו של חיים ליכט, "על מותם של תלמידי רבי עקיבא", *טרא I*, הקיבוץ המאוחד, תשמ"ט, ע. 119 – 134.

⁷ Aaron Amit, "The Death of Rabbi Akiva's Disciples: A Literary History", *Journal of Jewish Studies*, 56/2, Autumn 2005, pp.265-284.

למרות זאת, הודות למעמד המכריע של התלמוד הבבלי, אין זה מפתיע שמותם של תלמידי רבי עקיבא נתפסו במסורת התודעתית הבתר תלמודית כסיבה האמיתית. כבר בתקופת הגאונים, נשאלה השאלה

וששאלתם למה אין מקדשין ואין כונסין בין פסח לעצרת, אם מחמת איסור ואם לאו? הוי יודעין שלא משום אסור נגעו בה, אלא משום מנהג אבלות, שכך אמרו חז"ל שנים עשר אלפים זוגות תלמידים היו לו לר' עקיבא וכולן מתו בין פסח לעצרת על שלא נהגו כבוד זה בזה. ותאני עלה, שכולן מתו מיתה משונה באסכרה. ומאותה שעה ואילך נהגו הראשונים בימים אלו שלא לכנסו בהן, ומי שקפץ וכנס אין אנו קונסין לא עונש ולא מלקות, אבל אם בא לשאול לכתחילה, אין אנו מורים לו לכנסו. ולעניין קידושין מי שרצה לקדש בין פסח לעצרת מקדש, לפי שאין עיקר שמחה אלא בחופה.⁸

ממקור זה אנו למדים שלמעט במקרים מסוימים, המנהג הקדום היה להימנע מחתונות בין פסח לעצרת. ידועה מסורת אחרת לפיה התלמידים של רבי עקיבא מתו "מפסח ועד פרוס העצרת"⁹ או במילותיו הבהירות של המאירי, "ותלמידים אלו הוזכר כאן שכלם מתו מפסח ועד עצרת וקבלה ביד הגאונים שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה ונוהגים מתוך כך שלא להתענות בו וכן נוהגים מתוך כך שלא לישא אישה מפסח עד אותו זמן."¹⁰

עד כאן ראינו שתי מסורות שנקבעו בשם הגאונים, האחת אסור לשאת (לכנוס) אישה מפסח עד ל"ג בעומר, השנייה, מחמירה יותר, אסור לשאת (לכנוס) אישה מפסח עד שבועות. בתקופה שלאחר מסעי הצלב באירופה ידועות החמרות נוספות במנהגים בתקופה זאת. כדוגמא בספר "מנהג טוב", שנכתב במאה ה-13 באיטליה ובו אסופה של מנהגים מאשכנז, נכתב "ומנהג טוב שלא להסתפר שלא לחנך כסות ושום דבר חדש ולהתענג במרחץ ולעשות ציפורניו מאחרי הפסח עד עצרת, לכבוד החסידים התמימים והישירים שמסרו עצמם על קדושת השם. אבל ביום ל"ג בעומר מותר בכל אילו, מפני הנס שהיה. ומל"ג ועד עצרת במקומו עומד לחומר."¹¹ מחמירים עד עצרת כיוון שבחודש אייר ותחילת סיוון החל מסע הצלב הראשון בשנת תתנ"ו (1096) שבמהלכו נרצחו יהודים רבים, קהילות שלמות נחרבו כליל, ואנשים, נשים וטף נרצחו במיתות שונות ומשונות. בח' באייר אירעו הרציחות בקהילת שפירא, בכ"ג באייר בקהילת ורמיזא, בג' בסיון במגנצא, ובו' בסיון בקולוניא. כך יוצא שהגזירות הקשות נמשכו מתחילת אייר עד שבועות.¹² ככל שהיהודים חיו במרחקים רבים יותר ממרכזי אשכנז הסיכויים היו גדולים יותר שלא קיבלו על עצמם את החומרות הנוספות במנהגי האבלות. לאור זאת, עדות המזרח ועדות הספרדיות אימצו לעצמם את מנהג הגאונים המקל (חוץ ממחלוקת לגבי חתונות ביום ל"ג בעומר עצמו) שמנהגן להתחתן מל"ד בעומר ועד שבועות והאשכנזים אימצו לעצמם את מנהג הגאונים המחמיר יותר לא להתחתן עד שבועות.¹³

⁸ הלכות פסוקות מן הגאונים סי' צז (מהדורת ז"י מיללער, קראקא תרנ"ג עמ' 54) בין התשובות המיוחסות לרב נטרונאי גאון. אבל ירחמיאל ברודי מייחס תשובה זה לרב חיי גאון, תשובות רב נטרונאי בר הילאי גאון, ירושלים, תשנ"ב, ע. 48, מראה מקום 90.

⁹ עיין בספרו של דניאל שפרבר, מנהגי ישראל, מוסד הרב קוק, ירושלים, תשנ"ג, כרך א' ע. קג.

¹⁰ בית הבחירה למאירי מסכת יבמות דף סב עמוד ב.

¹¹ ספר מנהג טוב ס' סא (מהדורת מ"צ וייס, הצופה לחכמת ישראל יג, תרפ"ט, עמ' 231).

¹² זה מסביר מנהג נוסף באשכנז שנהגו להתחתן עד ר"ח אייר. אין אנו מעוניינים להתיר חתונות בסוף חודש ניסן בגלל הקשר היום עם יום הזיכרון לשואה ולגבורה שיתואר להלן.

¹³ קיים מספר פוסקים אשכנזים הסוברים שלכתחילה ניתן להתחתן גם לאחר ר"ח בסיוון או בשלשת ימי ההגבלה, שהם ימי שמחה שבהם מתכוננים לחג מתן תורה.

בניגוד לרוב הקהילות הדתיות ובתי הכנסת בארץ המאורגנים על פי מוצאם של המתפללים, אנו תנועה אידאולוגית השואפת לשרת את כל העדות בעם ישראל. למרות שאיננו מתנגדים לשימור של הבדלים עדתיים כמו נוסח התפילה, ראוי שבעניין מועדי נישואין בתוך עמנו יהיה מנהג אחד על מנת שלא יימנעו בתקופה מסוימת "בית שמאי מלישא נשים מבית הלל ולא בית הלל מבית שמאי".¹⁴ בנדון דידן אנו מעדיפים את המנהג הקדום המקל מבחינת "תפסת מרובה לא תפסת." הרגשתנו בקיום "פוק חזי מאי עמא דבר" היא לעתים שרוב עם ישראל אינו חש שום אווירה אחרת בימי הספירה והלוואי שכולנו נשכיל להקדיש ברצון ובאהבה חודש אחד בשנה לאבלות על האירועים המוזכרים והימנעות מחופות.

בנוסף למותם של תלמידי רבי עקיבא ומסעי הצלב הנוראים, יום הזיכרון לשואה ולגבורה מצוין כיום בכ"ז בניסן, שאף הוא נמצא בתקופת ספירת העומר. על פי חוקים שנחקקו בכנסת ישראל בשנות החמישים ותחילת שנות השישים של המאה הקודמת, יום זה מצוין בצפירה של שתי דקות דומייה בכל רחבי הארץ, הורדת דגלי הלאום לחצי תורן, שידורים וטקסים מיוחדים וסגירת בתי שעשועים ומסעדות בליל יום השואה. אומנם הועלו בעבר הצעות לציין את יום השואה בתשעה באב או בעשרת בטבת ולא בכ"ז בניסן אבל הכנסת לא קיבלה את ההצעות¹⁵ כשהדבר מהווה כיום חוק ועובדה מוגמרת.

אם כן, כיוון שבנוסף להיותנו מסדרי קידושין, אנו גם רבני קהילות ומחנכים, נראה שמבחינת תודעתית-חינוכית חשוב לנצל זמן זה עד ל"ג בעומר לצרכי הנצחה ולימוד במוסדותינו ובקהילותינו. לאחר חג הפסח¹⁶ ועד יום העצמאות, ראוי להתרכז בלימוד זכר השואה.¹⁷ ביום הזיכרון לחללי צה"ל כמובן נתמקד בזכר החללים כשביום העצמאות נחוגג. לאחר יום העצמאות ועד ל"ג בעומר, כדאי ללמוד את ההיסטוריה והלקחים של כישלון מרד בר-כוכבא וראוי גם ללמוד על התרחשויות לפני ואחרי גזירות תתנ"ו. הנסיבות של כל אסון אומנם שונות, אבל כל דור ודור חווה את הטרagedיה שלו ועלינו לזכור ולציין זאת, כמאמר הפתגם הידוע של נפוליאון בונפרטה "עם ללא עבר, אין לו עתיד".¹⁸

¹⁴ יבמות א:ד

¹⁵ הרבנות התנגדה לקביעת יום זיכרון בחודש ניסן כיוון שהוא חודש של גאולה. הרבנות הכריזה על י' בטבת כיום לזכר חללי השואה וכ"יום הקדיש הכללי" שבו אנשים שלא יודעים את תאריך מותם של קרוביהם בשואה יאמרו קדיש.

¹⁶ כמובן בפסח עצמו אין מנהגי אבלות. לא מתחננים כיוון שאין מערבין שמחה בשמחה. יש אלה שאינם מתגלחים על מנת לקיים את הדין התלמודי להתגלח לפני המועד "כדי שלא יכנסו לרגל כשהו מנוולין" (ראו את המשנה הראשונה והדיון בגמרא בפרק "ואלו מגלחין" במסכת מועד קטן).

¹⁷ ראו דוד גולינקין, "כיצד נקיים את יום השואה", עת לעשות, 3, קיץ תשנ"א, ע. 37 – 54. אנו תומכים בהצעתו לקיים את יום השואה כתענית ציבור. גולינקין דוגל בשיטה שהאיסורים הנהוגים בימי הספירה זכו שוב ושוב לפרשנות מחודשת ואף מזכיר את הפרעות של חמלניצקי (גזירות ת"ח ות"ט 1648-1649) שאף הן התרחשו באביב. בסידור בית יעקב של הרב יעקב עמדין (1697-1776), ע. 268 המחבר מדגיש את האבל הלאומי בתקופת ספירת העומר על הקדושים של אותם הימים. כמו הזיכרון הטרי של קורבנות גזירות תתנ"ו בימיהם וכמו הקורבנות של גזירות ת"ח ות"ט בימי עמדין, גולינקין שואף להכריז על תקופת ספירת העומר כתקופת אבל לזכר קדושי השואה. לדעתו אבלות חדשה חזקה יותר מאבלות ישנה. גרסה מעודכנת של תשובה זו קיימת באנגלית: "Why is it Customary to Mourn between Pesah and Shavuot?" בספרו של גולינקין, *Responsa in a Moment, Volume II*, The Institute of Applied Halakha at the Schechter Institute of Jewish Studies, Jerusalem, 2011, ע. 107 – 115.

¹⁸ דוד פלדמן מוסיף פן רוחני, "For us, then the *Sefirah* period has great meaning and validity. A time-space set aside for cumulative commemoration of national tragedy – at the hands of the Romans, the Crusaders, the Cossacks – it has high national and spiritual significance. The national significance, strong in historical consciousness of the way we have come, is obvious. But it is spiritual as well. For, a gesture of commemoration, an act of respect offered to others, is spiritual. Among the identifiable qualities of this vague and overworked word, 'spirituality', is that which is neither selfishly nor materialistically motivated. Commemorative mourning observances are spiritual because they give significance to all of life by respecting life, by a gesture of reverence for the memory of martyrs."

כאמור דעתנו מתיישבת עם הפסיקה הרשמית של ועד ההלכה העולמית. אנו מברכים על כך למרות שקיים קושי להתדיין אתה כיוון שלצערנו ההחלטות ניתנו בקיצור לשון ובלי פירוט של המניעים. כמו כן שיטתנו עומדת בניגוד לסברה המקלה יותר הטוענת שניתן להתחנן מיד אחרי יום השואה. כחלק של תנועה שדוגלת בהתפתחות היסטורית, לא ברור למה לדלג על ההיסטוריה של עם ישראל ולהמציא מנהג חדש לגמרי. אולי ניתן למצוא גישה דומה לזו אצל ד"ר דוד נחמן, ראש מכינת עין פרת בכפר אדומים. נחמן אומנם מדגיש את השתלבותו של נושא השואה במנהגי אבלות של ימי הספירה אך הוא מציע להתגלח לכבוד יום העצמאות ולא לחזור למנהגי האבלות אחר כך. "המשכת מנהג אי הגילוח לאחר מכן היא . . . סוג של כפיות טובה, חוסר יכולת להודות בשינוי המהותי שחוללה הקמת המדינה בתולדות עמנו, חוסר הבנת המתרחש."¹⁹ אומנם אנו מזדהים אם גישתו של נחמן לגבי יום השואה ויום העצמאות עצמם, אך אין אנו יכולים לתת יד להצעתו להימנע ממנהגי אבלות לאחר ה' באייר, שכן בתקופת העומר יש מנהגים של מאות בשנים. שימורם של מנהגים אלו אינו נתון לשאלת מצבו הנוכחי של עם ישראל. נראה שמתאים יותר לתת ביטוי לתקומה של עם ישראל בדרך שמציינים את הצומות ה"קטנים" על חורבן ירושלים, כלומר צום גדליה, צום י' בטבת וי"ז בתמוז. הצומות האלה, בניגוד לימי זיכרון, אינם אמורים להיות ימי אבל לנצח אלא לעתיד לבוא הם יהיו "לששון ולשמחה ולמועדים טובים."²⁰

החפצים להתחנן לפני ל"ג בעומר יכולים לעשות זאת ביום העצמאות עצמו. הראשל"צ הרב יצחק ניסים דן במשמעות של יום העצמאות וסיכם שכל מנהגי אבלות בטלים ביום הזה וכל היהודים רשאים להינשא:

המורם מכל האמור, יום נס ושמחה שאירע בימי הספירה יש להתיר להינשא ולהסתפר בו. באשר ליום העצמאות, הנה אמנם היתה צפיינו כי התקומה המדינית תלווה בגאולה רוחנית, שהנהגת המדינה ואורחות חייו יהיו מושגים על עקרי היהדות וערכיה – ולא זכינו לכך, אולם עניין זה אין בו להעיב על שמחת התקומה כשלעצמה, משום שהלקויים עשויים הם לחלוף ותפילתנו כי יכנו ה' לגאולה השלמה והאמיתית בקרוב.²¹

"A Dvar Torah Suggested by Lag Ba'Omer", ע. 1210.

¹⁹ דוד נחמן, "איפה אני בכל הסיפור הזה", מקור ראשון, כ"ח בניסן תשע"ב, מוסף שבת ע. 4. נחמן סובר שצריכים לכוונת את הימים בין כ"ז בניסן עד ה' באייר "עשרת ימי תשובה לאומית" כמקביל ל"עשרת ימי תשובה" המסורתיים בחודש תשרי. בתקופה זאת, בין יום הזיכרון לשואה ולגבורה ובין יום העצמאות כל אחד צריך לשואל את עצמו באיזו מידה הוא חיי את חייו ברמת מסירות הנפש הנדרשת ממי שזכה לחיות בדור זה, דור המדינה. בעניין של גילוח, הפנים הלא מגולחות הפכו להיות הביטוי המובהק של מנהגי האבלות בספירת העומר. למרות שיש צדדים להקל ולומר שדין גילוח אינו כדין תספורת, ראוי ללומדי תורה ולעוסקים בקודש לשמר את המנהג שהתפתח ולא להתגלח. למרות זאת אנו כן מזדהים עם גישתו של הרב רפאל אהרן בן שמעון (חכם באשי של קהיר מ-1891-1921) שכותב ספרו נהר מצרים (דף ל"ג, ע' א, אות כ"ז) ש"רבים מאנשי מעשה מסתפרים בימי העומר בכל ערב שבת כמנהגם לכבוד שבת". לקיים את המנהג לא להתגלח במהלך השבוע כן, אבל להיכנס לשבת כמנוול? זה לכבוד השבת? בכל מקרה מדובר על מנהג בעלמא וראוי להתגלח או לסדר את הזקן לכבוד שבת. גם ראוי להבדיל בין המנהגים בספירת העומר לבין מנהגי אבלות של ממש, כלומר שהאבל אינו מתגלח כלל שלושים יום או עד שיעורו בו חבריו. עיין באליעזר מלמד ע' 58-59 מראה מקום 9 שמזכיר עוד רבנים שהורו להסתפר או להתגלח לכבוד שבת, ביניהם הרב דוד משרקי בעל שתלי זיתים, מהרי"ן בשו"ת פעולת צדיק ח"ב ס' עו ושו"ת נר (ל) עזרא ח"ב ע' קנה-קנה (הרב שמואל דוד). הרב אהרן ליכטנשטיין שוקל אף להיב גילוח לכבוד שבת. עיין בתשובתו "בעניין גילוח לכבוד שבת בימי ספירת העומר" שנמצאת באתר של בית המדרש האלקטרוני של ישיבת הר עציון, המבוססת על שיעור שהועבר לבני הישיבה באייר תשמ"ז.

²⁰ זכריה ח:יט. מתי הם יהיו לששון ולשמחה? בזמן שיש שלום (ראש השנה יח' ע"ב). נחמן רשאי לפרש שלום כמו רש"י "שאינו יד הגוים תקיפה על ישראל" או כמו ריטב"א "שישראל שרויין על אדמתם ובית המקדש קיים". עיין בתשובתו של דוד גולדינקין, "תשובה בענין צום עד לאחר תפילת מנחה בתשעה באב" בתשובות ועד ההלכה של כנסת הרבנים בישראל, ירושלים, תשמ"ו, ע' 29-34.

²¹ עיין במאמרו "עריכת נישואין ותספורת ביום העצמאות" בספר הלכות יום העצמאות ויום ירושלים של נחום רקובר (משרד הדתות והמחלקה לתרבות תורנית המשרד החינוך והתרבות, ירושלים, תשל"ג) ע' שלד-שם. הציטוט מהסוף ע' שם.

הרבנות הראשית בישראל אומנם לא יישמה את גישתו של הראשל"צ בפועל, ככל הנראה משמרנות יתרה,²² אך אנו מאמצים את עמדת הראשל"צ הרב יצחק ניסים.²³ ניתן לסדר קידושין גם בערב לאחר צאת הכוכבים וגם למחרת ביום לפני שקיעת החמה, כשהחגיגות יכולות להמשיך לאחר מכן.

ראוי לציין שכל הדיון שלנו עד כה עסק במצבים של "לכתחילה". אם מדובר במקרה של "בדיעבד" ייתכן שתהיינה סיבות מיוחדות לערוך חופה במהלך ספירת העומר לפני ל"ג בעומר. אם בתמימות ובלא יודעין, זוג כבר ארגן את כל הסידורים לחופה ורק לאחר מכן ניגש לרב, הרב רשאי להפעיל את שיקול דעתו ולשקול האם מדובר על הפסד מרובה, עוגמת נפש, או אם סירובו לשתף פעולה ירחיק את הזוג מחיק היהדות. הרי יש לזכור שכל האיסור להתחתן בנוי על מנהג בעלמא ולא על פי הדין. במידה ויש מרחב תמרון, על מסדר הקידושין לשכנע את הזוג להתחתן או ביום העצמאות או לחכות עד ל"ג בעומר ואילך או להתחתן כמתוכנן אבל להימנע מנגינת מוסיקה וריקודים. כמו כן יש יותר סיבה לבוא לקראת בני הזוג אם מדובר על מצב שאחד מקרובי המשפחה הוא חולה או בן אדם במקרה של "מחזיר גרושתו" שאז אין בכך שמחה מרובה בכל מקרה. הרדב"ז מקל אף יותר וכותב "...וכן מה שנהגו שלא לישא נשים עד ל"ג לעומר בזמן שיש שם סיבה וטעם לא חיישינן למנהגא כיון /כגון/ שלא קיים מצות פריה ורביה או שאין לו מי שישמשנו וכיוצא בו ובתנאי שלא ירבה בשמחה שטעם המנהג הוא מפני השמחה דלא עדיף האי מנהגא מאבילות של ל' יום וברור הוא."²⁴ גישתנו בהקשר זה היא כמו בתשובת הגאון שהבאנו בראשית דברינו "ומי שקפץ וכנס אין אנו קונסין לא עונש ולא מלקות, אבל אם בא לשאול לכתחילה אין אנו מורים לו לכנוס".

הלכה למעשה:

יש להימנע לכתחילה מסידור חופה וקידושין מפסח עד ל"ג בעומר, למעט יום העצמאות.

הרב שלמה זכרוב
ירושלים עיר הקודש
י"ט במרחשוון תשע"ז

בהסכמת: הרב דובי חיון
נמנעים: הרב אהוד בנדל
הרב דיאנה וילה
הרב גיל נתיב
הרב פריץ רודמן

²² אורי בצלאל פישר, הלכות יום העצמאות ויום ירושלים, ישיבת ההסדר ראשון לציון, תשס"ח, ע' 212, מראה מקום 5. האמת היא שאנו שקלנו לאסור חתונות ביום העצמאות, אבל מסיבה אחרת – שאין מערבין שמחה בשמחה. אבל לא נגזור גזירות חדשות על הציבור. רק נקווה שבמידה ותהיינה חתונות בה' באייר, מסדר הקידושין ישכיל לספק תכנים דיומא.

²³ נראה שגם כאשר ה' באייר נופל ביום שישי והחגיגות הרשמיות של יום העצמאות מוקדמות ליום חמישי על מנת להימנע מחילול שבת, ניתן לסדר חו"ק הן ביום חמישי ד' באייר הן ביום שישי ה' באייר.

²⁴ שו"ת הרדב"ז, ח"ב, ס' תרפו.

